

Пише:
Сјаса
Бошњак

Ванкувер, новембар 2008

Is there a single angel left on Earth today?

The answer is yes -it is You!

The Last Angel on Earth.

Darunam/Milan

Najnovija kolaboracija između vankuverskog klarinetaiste Milana Miloševića i njujorškog dua *Darunam*, koga čine kompozitor/gitarista Radovan Jovičević (nekadašnji vođa *Zane*) i pevač/glumac Manu Narajan, rezultirala je izuzetnim muzičkim projektom pod nazivom *The Last Angel on Earth*. Kompakt disk sa trinaest numera, koji se u prodaji pojavio pre nekoliko nedelja, samo je deo većeg multimedijalnog projekta. *Poslednji anđeo na zemlji* će pored nosača zvuka u obliku CD-a i MP3 formata, video spotova za MTV World, obuhvatiti i seriju koncerata, a kako ekskluzivno saznajemo - u toku je priprema pozorišne predstave na Brodveju. Svetska promocija *Anđela* počće 8. januara 2009. vankuverskim koncertom u dvorani CBC-ja, a nastup će biti direktno prenošen na CBC radiju i snimljen za televiziju.

O čemu se zapravo radi? Pre otprilike godinu dana Milan i Radovan su počeli da razmenjuju muzičke ideje preko Interneta na relaciji Van-kuver – Njujork, a kad su različiti muzički fragmenti tj. fajlovi počeli da se oblikuje u pesme rešili su da ih objedine oko jednog koncepta. Osnovna Milanova i Radovanova premisa za komponovanje muzike je potekla iz njihovog opredeljenja da sviraju eklektičnu muziku baziranu na svetskoj etno tradiciji, ali sa svim neophodnim komponentama modernog zvuka i moderne tehnologije.

Radovan Jovičević iza sebe ima dugogodišnju muzičku karijeru i veliki uspeh u komponovanju pop-rok pesama sa grupom *Zana*, čiji su se albumi u bivšoj Jugoslaviji prodavali u stotinama hiljada primeraka. Paralelno sa *Zanom*, Radovan je komponovao i za najpopularnije jugo-folk pevače, pa otuda i njegovo interesovanje za etno zvuk. Radovan od 1999. godine živi u Njujorku, i komponuje filmsku muziku, a pre godinu dana sa američkim pevačem/glumcem indijskog porekla Manu Narajanom osnovao je duo *Darunam* kojim je nagovesti pravac kretanja svojih trenutnih muzičkih razmišljanja. Muzička vizija *Darunama*

ispoljava se kroz klasičnu formu pop pesme sa priličnom količinom etno začina, pre svega sa područja Balkana i Indije.

Milan Milošević svoje sviračke korene vuče takođe iz folk muzike, a prve note na klarinetu naučio je od oca, čuvenog virtouza Bokija Miloševića sa kojim je nastupao još od malih nogu. Posle završetka muzičke akademije Milan je otplovio u vode klasične i simfonijske muzike, ali je i dalje nastavio da eksperimentiše sa muzičkom etno-tradicijom Balkana. Pre tri godine (o tome smo takođe pisali) Milan je objavio CD *Pearls&Yarn* kojim je tu tradiciju na moderan način prezentirao severno-američkoj publici.

Manu Narajan, iako rođen u SAD, i dalje se u svom umetničkom radu napaja kulturnim modelom indijskog kontinenta tj. naroda kome etnički pripada. Njegova glumačka karijera je u punom usponu, a pored brodejskih mjuzikala nedavno je imao zapaženu ulogu u filmu *Love Guru* iz holivudske A produkcije. Muzika je njegova druga oblast interesovanja, a osim što poseduje zavidne vokalne mogućnosti Manu je i odličan saksofonista.

Kreativna interakcija između trojice muzičara materijalizovala se neobično originalnom muzikom koju veoma teško možemo svrstati u strogo definisani žanr. U trinaest pesama sa albuma *The Last Angel on Earth* lako prepoznamo elemente etno muzike, pop-rok muzike, elektro-

nike, džeza, pa čak i klasične muzike. Svaki od trojice muzičara je manje-više podjednako doprineo raznovrsnosti muzičkih stilova, a podela radnih zadataka napravljena shodno individualnom bekgraundu: Radovan je svoje bogato kompozitorsko i aranžersko iskustvo iskoristio tako da bujicu različitih muzičkih ideja objedini u čvrst kostur pop pesme, a zatim napravi neophodan balans između vokalnih i instrumentalnih elemenata. Neobično zanimljiv je i njegov izbor muzičkih instrumenata, pre svega onih iz svetskog folklor-nog arsenala među kojima su npr. indijska tabla, turski dembe, japanski taiko bubnjevi, arapski ud i ruska balalajka. Manu je napisao stihove

za pesme i predložio različita vokalna rešenja, dok je Milan pretežno bio zadužen za aranžiranje i sviranje duvačkih solo deonice na raznim tipovima klarineta.

Muzika iz projekta *Poslednji anđeo na zemlji* je inspirisana vekovnom koegzistencijom (nekad mirnom, a nekad konfliktnom) najvećih svetskih religija, a svaka numera (osim naslovne) posvećena je konkretnim božanstvima, svecima i anđelima iz teoloških učenja i tradicija hrišćanstva, islama, judaizma, hinduizma, budizma, antičkog politeizma i ateizma (kao njihove negacije). Otuda naslovi pesama: *Gabrijel* (anđeo - božiji glasnik), *Bodisatva* (zemaljsko otelotvorenje Bude), *Ama* (hinduistička svetica), *Sava* (svetac i osnivač Srpske pravoslavne crkve),

Rabija (islamska svetica), *Rafael* (anđeo iscelitelj), *Karl* (Marks - vrhovni "bog" komunističke "religije"), *Arijel* (anđeo kreator), *Kupid* (anđeo erotskog zanosa), *Mahatma* (Gandi), *Tereza* (Sv. Majka Tereza) i *Bakus* (rimski bog vina). Isprepletenost uticaja i značenja koje u današnjem svetu imaju pomenuta božanstva svedoče o duhovnoj tj. ideološkoj zamršenosti kultura i naroda koji naseljavaju planetu Zemlju. Već duže vremena (kako to neki sociolozi i politikolozi tvrde) na ivici opšteg "sukoba civilizacija" – u prvom redu hrišćanske i islamske – evidentno je da narodi i države potrebuju alternativu za konflikt koji može dovesti do apokalipse biblijskih razmera. Ta alternativa je svakako zasnovana na mogućnosti dijaloga između naroda i država, koji je u suštini dijalog između različitih kulturnih i religijskih ideja. Miroljubiva koegzistencija i tolerancija između svetskih religija i različitih kulturnih tradicija jedina je opcija da se izbegne planetarni sukob. Čini me se da je to jedna od najvažnijih poruka koje *Milan/Darunam* šalju svojom multikulturalnom muzičkom vizijom.

Bilingualni vokalni dijalog između Manu i Radovana u naslovnoj numeru *The Last Angel on Earth* sa stihovima na engleskom i srpskom odlična je muzička ilustracija gornje teze. Pesma se završava hinduističkom mantrom (molitvom) *Om Namah Shivaya* posvećenoj Šivi, božanstvu koje u osnovi ima destruktivnu ulogu u kosmosu, ali ujedno predstavlja i unutrašnje jastvo tj. boga u svakom pojedincu. Zbog toga je uloga svakog pojedinca u uspostavljanju planetarne harmonije, ali i harmonije sa samim sobom, od velikog značaja. Povratak anđeoskoj čistoti sa kojom se svako ljudsko biće rađa je očigledno imperativ današnjeg čoveka izgubljenog u društvu zasnovanom na materijalnim vrednostima i pukom konzumiranju materijalnih dobara.

Muzika *Milana/Darunama* na neki način otvara mogućnost da se svaki potencijalni slušalac kroz estetsko iskustvo suoči sa svojom anđeoskom prirodom. Kako je to srpsko-američki pesnik Čarls Simić u jednoj svojoj pesmi citirao: *...nebo je nekada bilo ispunjeno anđelima i čovek je morao da maše rukama da ih se otrese*. Odavno to nije slučaj. Zbog toga nam *Milan/Darunam* svojom muzikom poručuju da anđele treba da potražimo u nama samima.

